

hi100rky

Zaujatí fádnosťou?

1970 – 1985

Roky, ktoré nasledovali po vpáde vojsk Varšavskej zmluvy do Československa (21. augusta 1968) nazvali komunistickí pohlavári ako **roky normalizácie**. Tá troška slobody predtým bola podľa nich „nenormálna“ a spoločnosť bolo treba opäť znormalizovať – teda viesť do komunistickej **totality sovietskeho typu**.

Lenže... Lenže i ľudia sa poučili. A návrat do totality už nebol taký jednoduchý. Zdravé jadro spoločnosti sa nadýchlo slobody, a ten nádych bol veľmi oblažujúci. **Sloboda totiž skutočne „chutí“**. Aj saleziáni sa nadýchli a poučili ako ďalej.

Čiastočne už prestali snívať o tom, čo bolo, aké veľké ústavy mali, aké masy ľudí k nim chodili. Vrátili sa do **čias prvých kresťanov**. Praktizovali osobný kontakt, ohlasovanie evanjelia od ucha k uchu, budovali malé spoločenstvá, snažili sa o hlboké spoznávanie Krista, o meditáciu, sviatostný život,...

Zdalo by sa, že je to také **jednostranné, fádne**? Len na prvý pohľad. V tichu sa prehlbuje spiritualita a čoskoro to bolo aj cítiť.

Kde je vôľa, črtá sa cesta

Odvážna myšlienka: čo tak umožniť záujemcom tajne študovať teológiu a zakončiť ju tajnými vysviackami?, sa ujala. „Zasvätení“ vedeli, že v ilegalite pôsobí **biskup Ján Chryzostom Korec (1924 – 2015)**, že vysviacky môžu byť aj v Poľsku či v Nemecku.

Na životnom príbehu Ivana Grófa vidno, ako Duch Svätý začal realizovať svoj scenár, a v rokoch **normalizácie nadobudol na sile**. Stalo sa mu toto: *Niektorí študenti saleziánskeho šaštínskeho gymnázia pochádzali zo Senice. Po ich rozpustení zvestovali rovesníkom: „Keby ste len vedeli, ako bolo u saleziánov dobre.“ Medzi mladíkmi, ktorý ich počúval s otvorenými ústami, bol aj Ivan Gróf (1935 – 2000). Duchovná saleziánska „iskra“ naň prekročila. A keď išiel na Vysokú školu pedagogickú do Bratislavy, prepojili ho na saleziánov.*

Tí ho začali duchovne viesť a v roku 1953 začal noviciát, ktorý dokončil v roku 1954. Sľuby skladal u **dona Jána Beňu (1921 – 2006)**, ktorý mu po nich povedal: *„Ivan, toto je začiatok rastu našej kongregácie. Doteraz som bratov z kongregácie iba prepúšťal. Si prvý, ktorý nebol v ústave ani v oratóriu.“*

Teologické štúdiá v totalite

Niektorí saleziáni boli pri rozpustení kláštorov tesne pred vysviackou. A iní začali teologické štúdiá od nuly. Medzi nich patrila aj Ivan Gróf. **Skúšky mali u starších spolubratov**,

ktorí sa vrátili z väzenia. Mladí saleziáni si našli bývanie na privátoch, Ivan býval s **Jožkom Sobotom** (1928 – 2020).

„Eštebé“, ktoré malo pod dohľadom každú časť mesta či dediny, sa o nich dozvedelo. Raz tajní surovo zabúchali na dvere a Sobotu zobrali na výsluch. A Gróf sa ich pokojne opýtal: „Páni, ktorým smerom idete? Ak do mesta, nezobrali by ste ma do školy?“ A oni: „Pravdaže, radi poslúžime.“ Veru, pevné nervy mal ten Ivan. Večer sa Jožko Sobota vrátil z výsluchu úplne zničený.

Po niekoľkých rokoch, keď sa Ivanovi zdalo, že má kňazské štúdiá už hotové, nesmelo sa spýtal don Izakoviča: „Je možné stať sa kňazom?“ Ale ten neodpovedal. Ivan z toho usúdil: „Asi nie som toho hodný.“ Ale vnútorná túžba byť kňazom u neho neutíchla, preto po čase opäť našiel odvahu a spýtal sa: „Nemohol by som predsa len byť vysvätený?“

Don Izakovič na to zádušne poznamenal: „Ivan, prejavuješ malý záujem o vysviacku.“ Do Grófa akoby hrom udrel. Navonok zostal pokojný, no vo vnútri to v ňom vrelo: „Tak ja prejavujem slabú túžbu po kňazstve? Ved' o ničom inom ani nesnímam. No ved' počkajte!“ Odvtedy pri každom stretnutí hovoril o svojej vysviacke. Až sa mu zdalo, že donovi Izakovičovi to lezie na nervy. A z toho na jar 1959 vyšlo: „Ivan, je tu možnosť vysviacky.“ Gróf zložil večné sľuby a čakal, čo príde. A ono to o pol roka prišlo.

Tajné vysviacky

Don Izakovič mal cez „spojku“ dohodnuté, že keď biskup **Korec** uvidí pri Blumentálskom kostole chlapa s pingpongovou raketou, pôjde za ním a spolu dôjdu na miesto vysviacky. Tú raketu don Izakovič držal asi smiešne, pretože bol pokročilý športový antitalent. No k stretnutiu došlo a Ivan Gróf spolu s Jožkom Kosmálom prijal v jednom bratislavskom byte **sviatosť kňazstva**. Bez ovácií, bez honoru, potichu, ale o to zbožnejšie.

A ako Ivan píše vo svojich spomienkach: „Bol 5. október 1959 večer, po 19. hodine. Môj sen z 15. rokov sa mi splnil. Bol som presvedčený, že ten večer nebolo šťastnejšieho človeka pod slnkom než som bol ja.“ A otec biskup Ján neskôr vysvätil **ďalších saleziánov**, pričom im vždy odporúčal: „Študujte a buďte svätí.“

Slovenskí saleziáni boli vysvätení aj v Nemecku a v Poľsku. Niektorí dokonca krakovským **kardinálom Karolom Wojtylom**, neskorším pápežom Jánom Pavlom II. Nový saleziánsky základ bol vytvorený. A ešte to neskončilo. Práve naopak, naberalo to na sile!

Ivan sa stal apoštolsky veľmi plodný a ako profesor na gymnáziu mal priamy kontakt s veľkým počtom mladých ľudí. Pán vzbudzoval ďalšie povolania, ktoré Ivan „triedil“. Ale aj iní bratia sa činili a postupne **vznikala saleziánska rodina**.

Dubčekove rožky

Tí starší si ešte pamätajú, že existovali „Dubčekove rožky“. Boli väčšie ako obyčajné a tuším stáli 90 halierov. Boli symbolom, že hádam to v tom Československu bude lepšie. Aj iné veci sa trochu polepšili. Akoby ktosi medzi komunistami prišiel k zdravému rozumu.

Keď sa teda politická klíma v druhej polovici 70. rokov 20. storočia – za čias **Alexandra Dubčeka**, trochu uvoľnila, niektorí saleziáni sa zverejnili ako kňazi. Predstavení ich poslali na väčšie fary, aby vytvorili komunity. No vďaka prezieravosti predstavených sa všetci neodhalili.

Dobre chápali, že tí, čo ich mlátili, sa tak rýchlo nezmenia. Nevzdajú sa moci nad druhými. A mali pravdu.

Vojská Varšavskej zmluvy v auguste 1968 vtrhli do Československa a udupali výhonky slobody. Komunisti nabrali druhý dych a začiatkom 80. rokov **začala „normalizácia spoločnosti“** – čiže opätovné zavádzanie komunistických noriem. Boli sme v polovici zápasu.

Avšak kresťania sa už naučili žiť svoju vieru aj v takomto dusnom prostredí. Zdalo sa, že komunizmus bude trvať do nekonečna a aj preto sa medzi veriacimi vytvorila **spiritualita v každodennosti**, kde trpezlivosť a miernosť mala dôležitú úlohu.

Totalita pokračuje, ale...

Bystrý duchovný pozorovateľ tých čias dokázal čítať, že **Pán niečo chystá**. K saleziánom sa totiž do formácie pravidelne hlásilo aj niekoľko mladíkov. A išlo to rok za rokom. Štátna bezpečnosť o tom čosi tušila a chcela mať zreteľný prehľad, čo sa na stretnutiach deje, preto tam posielala svojich ľudí. Zaujímavý prípad sa odohral v Košiciach. **Don Jožko Šebo** (1937 – 2021) tu bol direktorom východnej saleziánskej komunity. Cez neho prechádzali aj noví záujemcovia o saleziánsky život. On ich „prekádruoval“ a zistil, či **majú povolanie od Pána** a či na to majú schopnosti. Raz sa dostal k nemu ďalší záujemca.

Odporučil ho istý salezián slovami: „Je to veľmi šikovný mládenec. Má odvahu, je čnostný, s mládežou to vie, nemá „protikomunitné“ správanie. Prijmi ho, Pán nám poslal ďalšie povolanie.“ Jožinko ho zobral na duchovné vedenie a ozaj sa mu pozdával.

Mládenec Pavol si urobil ašpirantku a postupoval ďalej. No raz sa pred Jožinkovým bytom stretol so spolužiakom Peťom, ktorý bol tiež u saleziánov a ktorý študoval na tej istej fakulte. „A čo ty tu robíš?“ spýtal sa ho Peťo. „Bol som u Jožinka na vedenie.“ „Ty?“ prekvapene reagoval Peťo. Pavol prikývol a rozišli sa. No Peťovi sa čosi na ňom nepozdávalo, i začal zisťovať, kto Pavol je.

A od spolužiaka sa dozvedel: „Paľo? Je z našej dediny. Je ženatý, má jedno dieťa. Študoval na vojenskej škole v Mikuláši.“ Peťo sa bleskovo dovtípil, že nádejný salezián je eštebák a že sa infiltroval medzi saleziánov. Ihneď informoval Šeba: „Jožko, vec sa má takto...“ A ten už vedel, čo má robiť. Nádejný salezián skončil. No dostal sa dosť ďaleko a všeličo sa dozvedel.

Saleziánsky apoštolát v totalite

Mladé saleziánske „pušky“ študovali na rôznych vysokých školách, ďalší boli zamestnaní, ale všetci popri tom ešte študovali teológiu. No chceli aj **apoštolovať medzi mladými**. Predstavení im v tom nebránili, pretože vedeli: „*Salezián bez mladých akoby stál na jednej nohe. Niečo podstatné mu chýba.*“

Ivan Gróf bol stále veľmi činný a keďže videl potrebu napísať pre mladých literatúru, vznikla nezabudnuteľná séria **Cesta k Pravde**, ktorá sprevádzala mládež po zvyšok totality i po nej.

Po celom Slovensku vznikali stretká. A u mladých z týchto stretiek nové povolania. Takže od predstavených prišlo ďalšie **dôležité rozhodnutie**: „*Treba sa rozšíriť do miest. Po dvoch, ako v evanjeliu.*“ A *zasvätení vedeli: kde sa vyzývala Panna Mária Pomocnica kresťanov, došli saleziáni.*

Saleziáni sa tak okrem Bratislavy rozšírili do Komárna, Šamorína, Senca, Senice, Trnavy, Piešťan, Topoľčian, Nitry, Banskej Bystrice, Zvolena, Dubnice nad Váhom, Žiliny, Námestova, Ružomberka, Popradu, Levoče, Spišskej Novej Vsi, Rožňavy, Prešova, Košíc, Bardejova, Michaloviec, Humenného a iných miest. Saleziánska charizma sa šírila, nebesá sa tešili, pekelné mocnosti sa triasli.

Zaujatí fádnosťou?

Kto by z tých, čo žil v tomto období povedal, že saleziáni boli zaujatí fádnosťou? Kto by tvrdil, že toto obdobie bolo fádne? Nie, nie. Bolo to obdobie vzrušujúce. Salezián vedel, že sieť eštebákov je natiiahnutá a treba sa naučiť chodiť pomedzi „oká“.

Zdalo sa, že vo veci viery ide o všetko, a preto aj obeta spolubratov bola veľká i veľkodušná. Vedelo sa, kto je nepriateľ a každé, i maličké **ohlasovanie Božieho kráľovstva** sa považovalo za veľké víťazstvo nad komunistickým Molochem.

A možno práve na to sa dnes zabúda: **ohlasovať evanjelium i v malom**, i od „ucha k uchu“. Tešiť sa i z malých „úspechov“. To je zdrojom krásnych zážitkov, o ktoré sa dnes mnohí kresťania ochudobňujú. No skutočná radosť spočíva v radosnej zvesti!